Anul al 54-lea | 16 Pagini | EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei | 16 Pagini | Nr. 277 Vineri 8 Octombrie 1937

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-lui P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ŞI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în ţară

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

BIBLIOTECA CENTRALA

Un început îmbucurător

Printre inovaţiunile,—multe discutabile — ale noei legiuiri penale, este una care dă fără îndoială rezultatele aşteptate.

Este vorba de colaborarea juraţilor cu preşedintele Curţii la darea verdictului.

N'au trecut de cât nouă luni dela aplicarea acestui sistem, adoptat şi de unele legiuiri străine, cum este cea franceză, şi achitările înregistrează o scădere egală cu sporirea condamnărilor.

Pretutindeni — căci Curţile cu juri funcţionează şi acolo unde nu existau altădată — se observă regresul acelui val de iertări ce constituiau cea mai nesocotită şi mai puternică încurajare a criminalităţii.

Era de ajuns ca un apărător să fie mai talentat de cât un procuror; ca un acuzat să aibă partizani politici în juriu; ca un contingent de martori „toaletaţi" cu abilitate să fi jurat că cel din boxă era nevinovat, deşi îşi recunoscuse vina; ca un jurat interesat sau nepriceput să fi indus în eroare pe ceilalţi judecători populari asupra eventualităţilor verdictului; era destul să se recurgă la unele mijloace şi mai regretabile, cărora s'au datorat anumite achitări uimitoare,—pentru ca un tâlhar, un ucigaş, un asasin să beneficieze de o conversiune morală, pe cât de deprimantă pentru societate, pe atât de stimulantă pentru impulsiunile criminale.

In sistemul actual, preşedintele, recrutat dintre membrii Curţilor de apel, aduce ştiinţa, experienţa şi obiectivitatea sa — aşa cum o prevede legea — în mijlocul juriului al cărui simţ de adevăr, de dreptate şi de ordine funcţionează astfel mai garantat contra unor greşeli dăunătoare societăţii, contra oricăror influenţe necompatibile cu justiţia.

Iată un început îmbucurător.

SCRISORI DIN LONDRA

Reflexiuni asupra Europei

de AUGUR

Londra, Octombrie

Starea actuală a relaţiilor internaţionale din Europa ne reaminteşte o mătuşă pe care o vizitam, pe când eram copil. Caritabila doamnă avea mania să tricoteze eşarpe pentru membrii numeroasei sale familii. Numai că, după ce se oferea să facă eşarpa şi începea lucrul, o uita curând, într'un colţ oarecare. Obiectul abia început zăcea pe vreo mobilă, în vreme ce buna mătuşă punea pe şantier o nouă cado-d'operă. Apartamentul ei era plin de eşarpe începute, apoi părăsite.

In domeniul relaţiilor internaţionale din Europa, lucrurile se petrec aproape ca la mătuşa noastră. In colţuri se găsesc negocieri începute şi părăsite apoi; iniţiative lansate cu zgomot şi neglijate apoi cu desăvârşire. E ca şi când diplomaţia europeană a pierdut sensul continuităţii.

In acest amestec diplomatic, cum să găsim subiectul care să merite atenţia noastră, nu fiindcă face vâlvă azi, ci fiindcă se referă la interese esenţiale şi permanente. In momentul de faţă bunăoară, găsim o tendinţă aproape generală, de a considera drept cea mai importantă, problema Me-

(Continuare în pag. 2-a)

Limba noastră

Necuraţii

In articolul său „Neologismele", publicat în *Revista Fundaţiilor Regale*, de la 1 August anul acesta, d. Al. Graur, profesor la liceul Lazăr, porneşte la luptă să apere pe pocitorii limbii .Numeşte „puriştі", pe româneşte *curaţi*, pe cei cari se ridică împotriva jargonului franco-român. Asta înseamnă că dumnealui, din tabăra cealaltă e „impurist", adică *necurat*.

Primesc „ocara" şi trec mai departe.

După ciudata teorie, despre care am vorbit, că cuvântul este un *„simplu semn"*, pe care-l lepezi după voie ca să iei unul nou, nouţ, d. Graur face alta nu mai puţin ciudată. „Socotesc, zice el, că problema stilului scriitorilor *trebue înlăturată imediat*, pentrucă e în primul rând o chestie de gust personal. Nimeni nu are dreptul să se amestece în versurile sau în proza scriitorului, luându-se după *propriile sale preferinţe*. A spune cuiva : Nu trebuia să întrebuinţezi cutare cuvânt, pentrucă e străin, ci trebuia să te foloseşti de cutare cuvânt neaoş, înseamnă a-l obliga pe scriitor să-şi calce în picioare *criteriile estetice*. O operă literară este bună sau rea, autorul are sau n'are talent. Dacă n'are, e inutilă orice discuţie. Dacă are, trebue lăsat în pace. A-i impune un vocabular *fixat dinainte*, înseamnă a-l încătuşa într'un corset care să-i răpească orice libertate în mişcări, a-l obliga să se folosească de clişeele răsuflate şi *să devină banal*. Ceea ce distinge în general *poeziile* oamenilor lipsiţi de cultură şi talent este faptul că, la fiecare pas, *ne dau impresia unor fraze cunoscute din altă parte*. Un scriitor mare *este original* şi în vocabular, aş fi tentat să spun mai ales în vocabular". (Subliniările sunt ale mele).

Cuvântul e imaginea gândului. Desmăţul cuvintelor nu dovedeşte altceva decât desmăţul gândirii. E ceea ce se întâmplă d-lui Al. Graur. „Marele lingvist" încurcă ideile. Ce vrea ? „Să se înlăture problema stilului scriitorilor" şi încă *„imediat"?* Vai, stilul unor „scriitori" şi vai, stilul unor profesori cari, ca d. Graur, scriu : *„poeziile... ne dau impresia unor fraze cunoscute din altă parte !..."*

Să nu se judece stilul după „proprii preferinţe ?" Când spui cuiva să nu zică *bonjur* nici *mersi*, ci *bunăziua* şi *mulţumim*, asta nu e „proprie preferinţă". E „preferinţa" limbii. Aşa e pe româneşte. Să nu te atingi de scrisul unui scriitor, fiindcă, dacă n'are talent „e inutilă orice discuţie", dacă are „trebue lăsat în pace" adică iar e „inutilă ori discuţie" ? Ce judecată e asta ? Şi dacă are talent, dar scrie prost, tot „inutilă e orice discuţie ?" „Fără limbă, zice Boileau, chiar scriitorul cel mai divin e totdeauna un *prost scriitor*". Nu cumva şi Boileau e un „nepregătit ?"

A spune cuiva : nu întrebuinţa cutare cuvânt, fiindcă e străin, ci foloseşte-te de cutare cuvânt românesc înseamnă „să calci în picioare criteriile estetice" ale scriitorului ? Dar ce „criterii estetice" poate să aibă unul care scrie pocit ? Vocabularul „fixat dinainte" e limba ţării.

Când d. Graur spune că scriitorul, pentru a fi „original", trebue să dea busna la neologisme, el mărturiseşte, fără să-şi dea seama, că toată goana după cuvinte străine n'are alt scop decât să acopere sărăcia şi lipsa de duh din capul cui le întrebuinţează. Original nu e cine scrie *debil* ca să rimeze cu *copil*, cine scrie cai verzi pe pereţi. Şi acesta e un *original*, dar cuvântul are aci un alt înţeles.

Original e scriitorul care găseşte noui, neaşteptate şi fericite legături între noţiuni, scriitorul care face să vibreze noui coarde ale sbuciumatului suflet omenesc şi pentru toată clocotirea lui lăuntrică toarnă în formă nouă limba veche şi 'nţeleaptă", limba noastră „pe care poporul o înţelege şi o iubeşte".

Nu e destul ca un scriitor să aibă talent. El trebue să ştie carte multă, să aibă simţire aleasă, să gândească, să cunoască bine limba în care scrie. Un talent necultivat e ca un câmp lăsat în paragină. Muncit, ar putea da roade bune. Părăsit, nu dă decât buruieni. Anton Bacalbaşa avea talent. Ce a rămas de pe urma lui? Şi acuma sunt talente. Ce dau? Vorba lui Horaţiu : cap omenesc aşezat pe gât de cal, ca fond. Bălţătură de pene pestriţe, ca formă.

Scrisul e un meşteşug. Are regulele lui. Ele au fost statornicite de cel mai mare meşteşugar al vorbei, de Homer. Aceste regule le-au urmat Sofocle şi Demostene, Cicerone şi Horaţiu, Bossuet şi Voltaire şi toţi marii scriitori, din toate vremurile.

Cine spune că se poate opera literară fără limbă curată şi frumoasă e un analfabet. O operă de artă, ca să fie vrednică de acest nume, trebue să fie desăvârşită şi ca fond, şi ca formă. Forma, în literatură, e limba, aşa cum o vorbesc cei mai aleşi fii ai unui neam.

E de neînchipuit ca profesorii să se facă propovăduitorii neologismului. Asemenea profesori nu sunt în nici o ţară liberă din lume. Or fi în Senegal. Şi tot aşa de neînchipuit e să răspândeşti, tu, profesor, credinţa, halal de credinţă, că a sili pe cineva să scrie româneşte înseamnă „a-l obliga să se folosească de clişee răsuflate şi să devină banal".

Dar n'am isprăvit.

T. PISANI

FRUCTE — EL. BARBU

D. general Gamelin

vorbeşte ţării prin ziarul „Universul"

—oxo—

D. general Gamelin, şeful marelui stat major francez şi vicepreşedinte al consiliului superior al apărării naţionale din Franţa, care de câteva zile este oaspetele ţării, a binevoit să dea pentru ziarul nostru următorul autograf:

Plus se prolonge mon séjour en Roumanie, mieux je sens l'étroitesse des liens précieux qui nous unissent.

Je suis heureux de le dire par la voix du grand Journal "Universul", qui a été toujours le champion de la solidarité et de l'amitié franco-roumaines.

Général Gamelin

5 Octobre 1937.

Plus se prolonge mon séjour en Roumanie, mieux je sens l'étroitesse des liens précieux qui nous unissent.

Je suis heureux de le dire par la voix du grand journal „Universul", qui a été toujours le champion de la solidarité et de l'amitié franco-roumaines.

5 Octobre 1937 — **Général GAMELIN**

Cu cât se prelungeşte şederea mea în România, cu atât simt mai bine cât de strânse sunt legăturile preţioase cari ne unesc.

Sunt fericit că spun aceasta prin marele ziar „Universul", care a fost totdeauna campionul solidarităţii şi prieteniei franco-române.

5 Octombrie 1937 — **Général GAMELIN**

FILME

Cu două găleţi atârnate de cobiliţă, Segălică strigă pe calea Văcăreşti:

— Crenvirşti!... Hai la crenvirşti!...

Nu se iveşte însă nici un amator.

Segălică este desperat.

— Ce mă fac? îşi zice el. Mâine e Duminică şi lumea mănâncă ori acasă ori la restaurant. Fabricile sunt închise. Marfa nu mai ţine până Luni. Deja are aşa un parfum...

O idee neaşteptată îl face să zâmbească.

Se postează la poarta unui atelier mare şi începe să strige când ies lucrătorii cu salariul săptămânal:

— Crenvirşti de pui!... Cinci lei perechea!...

Cu banii în buzunar şi cu foamea în stomac, cui nu-i vine poftă de bunătăţi cum n'a mai pomenit.

In câteva minute o transfuziune de cârnaţi, incolori dar nu şi inodori, din cele două găleţi în numeroasele guri flămânde, procură negustorului ambulant un dever cum nu făcuse niciodată.

Dar deodată lucrătorii simt un gust ciudat.

— Ce fel de crenvirşti sunt aceştia? îi iau cu toţii la rost... Ce-ai pus în ei?... Pui nu se poate, pentrucă te-ar costa mai scump de cât cei obicinuiţi şi nu i-ai vinde atât de eftin!... Spune repede!...

Incolţit, Segălică dârdâe şi bâlbâe:

— Păi... să vedeţi... eu sunt om cinstit şi vă zic adevărul... Am pus carne de pui — dar am pus şi puţină carne de cal... aşa, ca să fie mai gustoşi.

Resturile de crenvirşti rămân pe linia moartă în toate gâturile.

O droae de pumni îl ameninţă pe Segălică din grupul care strigă:

— Ai pus de sigur mai multă de cal de cât de pui!

El isbuteşte totuş să răspundă:

— V'am zis deja că sunt aşa un om cinstit... Am pus în tocătură jumătate şi jumătate... un pui — un cal, un pui — un cal...

Don José

Un mare discurs al d-lui Roosevelt

Preşedintele Statelor-Unite condamnă starea de haos din lume

Chicago, 5 (Rador). — Incheindu-şi călătoria sa în statele de Vest, preşedintele Roosevelt a ţinut azi un mare discurs politic la Chicago.

Dela început, d. Roosevelt a ţinut să sublinieze marea importanţă pe care o vor avea declaraţiile sale, atât din punct de vedere naţional, cât şi internaţional.

Oratorul a adăugat : „Iată că au trecut zece ani de când peste 60 de naţiuni s'au angajat să nu recurgă la arme, pentru sprijinirea politicei lor.

„Acest fapt a dat loc celor mai mari nădejdi.

„Inaltele aspiraţiuni exprimate prin pactul Briand-Kellogg şi speranţele de pace, care au încolţit atunci s'au schimbat între timp în temeri şi calamităţi.

„Domnia teroarei şi ilegalităţii internaţionale, din ceasul de faţă, a început prin amestecul nejustificat al anumitor ţări în afacerile interne ale altora şi prin invadarea teritoriilor străine cu violarea tratatelor.

„Situaţia s'a agravat acum atât de mult, încât ameninţă în mod serios civilizaţia.

„Fără declaraţii de război şi fără nici o justificare, civili, femei şi copii sunt asasinaţi cu bombe. Intr'un timp aşa zis de pace, vasele sunt atacate şi torpilate de submarine, fără motiv şi fără preaviz. Naţiunile complotează şi participă la războiul civil în ţări, cari nu le-au făcut niciodată vreun rău.

D. FRANKLIN ROOSEVELT

„Naţiuni, care reclamă libertatea pentru ele, o refuză pentru alţii. Popoare nevinovate sunt sacrificate poftei nesăţioase de putere şi de supremaţie, lipsită de justiţie şi de spirit de omenie".

Preşedintele Roosevelt a continuat : „Dacă aceste lucruri se întâmplă în alte părţi ale lumii, nu ne putem închipui că America ar putea să scape".

Oratorul a subliniat apoi necesitatea unei înţelegeri între popoarele pacifiste, pentru a întări legile şi principiile care, singure, constituie temeliile pe care pacea poate fi clădită şi garantată.

STATELE-UNITE NU SE IZOLEAZA

Preşedintele Roosevelt a insistat asupra principiilor de moralitate internaţională şi a proclamat ca pe un adevăr incontestabil existenţa unei solidarităţi şi a unei interdependenţe, care fac, din punct de vedere tehnic şi din punct de vedere moral, cu neputinţă ca o naţiune să se izoleze complet de restul lumii.

SFINŢENIA TRATATELOR TREBUEŞTE RESPECTATA

„Este o chestiune de importanţă vitală pentru americani — a enunţat d. Roosevelt cu voce puternică — de a se restaura sfinţenia tratatelor şi menţinerea moralităţii internaţionale".

Preşedintele a subliniat că majoritatea naţiunilor doreşte pacea şi se sileşte să suprime barierele vamale, căutând totodată să sporească prosperitatea internă.

PACEA TREBUE SA BIRUE

D-sa a arătat că Statele Unite consacră pentru înarmări mai puţin de 12 la sută din budget, dar a adăugat:

„Suntem însă datori a ne gândi la viitor. Cei cari doresc pacea pot şi trebue să găsească mijlocul de a face ca voinţa lor să birue".

D. Roosevelt a subliniat cu tărie că conştiinţa morală a lumii trebue să pună capăt oricărei agresiuni internaţionale.

El a comparat actuala situaţie cu o epidemie, pe care comunitatea trebue să o stârpească prin punerea în carantină a celor bolnavi.

Oratorul a adăugat: „Vreau să duc o politică de pace şi mă silesc să fac astfel încât să nu fim amestecaţi într'un război. Ar trebui să fie de neînchipuit ca o naţiune să poată fi atât de nebună şi de crudă încât să risce a cufunda lumea într'un război, invadând, cu violarea tratatelor şi fără provocare, teritoriile altor naţiuni prea slabe pentru a se apăra. Totuşi, pacea este ameninţată prin această stare de fapt".

Preşedintele Roosevelt a încheiat spunând că dorinţa de pace a naţiunilor trebue să fie exprimată în aşa fel încât acele naţiuni, care ar fi ispitite să atenteze la dreptURILE altora să-şi mute gândurile.

(Continuare în pag. 2-a)

Vizita Suveranului la Breaza

M. S. Regele Carol al II-lea (x) şi A. S. R. Principele Frederich de Hohenzollern (xx) în drum spre locurile de muncă ale străjerilor

(Citiţi darea de seamă în corpul ziarului)

Anglia a lansat noui vase de război

Londra, 5 (Rador).— *In şantierele dela Barrow s'a desfăşurat astăzi solemnitatea lansării submarinelor britanice „Triton" şi „Undine".*

La Southampton a fost tot azi lansat contra-torpilorul „Mohawk", iar peste câteva săptămâni va fi lansat şi contra-torpilorul „Nubian". Alte opt contra-torpiloare de acelaş tip sunt în construcţie.

—xox—

Retragerea monetelor de 100 lei de argint

Măsurile ministerului de finanţe

La 25 ale lunei curente, expirând ultimul termen fixat de ministerul finanţelor în vederea retragerii definitive a monetelor de argint de 100 de lei, administraţiile financiare—singurele cari mai primesc asemenea monete în cadrul acestui termen — depun sumele respective în saci sigilaţi la Banca Naţională.

Constatându-se că pe măsură ce se apropie termenul acesta de retragere, se introduc în saci, în număr tot mai mare monete false şi rudimentar confecţionate, ministerul finanţelor a dat instrucţiuni severe administraţiilor financiare să se procedeze cu toată atenţia la primirea şi verificarea acestor monete, cunoscând că — pe lângă impunerea monetelor false ce se vor găsi în saci, se vor aplica şi sancţiuni disciplinare personalului respectiv.